

Ýktidarýn pekiptirilmesi

29 Ekim (11 Kasým) tarihli Sovyetler Kongresi'nde, Menşeviklerin ve Sosyalist Devrimcilerin çođunluđu elde bulundurduklary Tüm Rusya Demiryolu Ýpçileri Sendikasy (Vikzhel)'nyn temsilcisi Bolşeviklerin iktidara el koymuş olmalarýna karşy çyktýklarýný bildirdi; tüm sosyalist partilerin katýlýmýyla oluþacak bir hükümet kurulmasýný istedi; Vikzhel'in demiryollarýnda kontrolü kendi elinde tutma isteđinde olduđunu söyleyerek bir koalisyon hükümeti kurulmadýđy taktirde ülke genelinde genel grev çađrýsýnda bulunacaklary tehditinde bulundu.

Bu kritik anda, kendi partisinden lider konumundaki yoldaşlary Lenin'in karşysýnda yer aldýlar; Bolşeviklerin iktidary tüm sosyalist partileri içine alan bir koalisyon hükümetine devretmesi gerektiđini söylediler. Ekim Ayaklanmasý'ndan önce Bolşevizmin sađ kanadýný oluþturan liderler (Zinovyev, Kamenev, Rikov, Nogin, Lunaçarski) ayaklanmanýn vaktinden önce girilmiþ bir ayaklanma olacađýný ve yenilgiyle sonuçlanacađýný ileri sürmüþlerdi. Ayaklanmanýn zafere ulaþmasýndan sonra, bu kez, Menşevikler ve Sosyalist Devrimcilerle birlikte oluþturulacak bir koalisyon katýlmamalary halinde Bolşeviklerin iktidarda kalamayacaklaryný öne sürdüler.

Sađ Bolşeviklerin ısrarlarý üzerine, ayaklanmadan hemen sonra bu partilerle müzakerelere baþlandı. Ekim Ayaklanmasý'nyn iktidardan devirdiđi partiler yeni kurulacak hükümette çođunluđun kendilerinde olmasýný talep ettiler ve Ekim 'macerasý'nyn sorumlusu olarak gördükleri Lenin ve Troçki'nin iktidardan dýþlanmasýný istediler. Bu koþullar, Bolşevikler açýsýndan Ekim Ayaklanmasý'nyn hükümsüz olduđunu ilan etmek, ayaklanmanýn itici gücü ve örgütleyicisi olanlary dýþlamak anlamýna geliyordu.

Lenin, Bolşeviklerin net bir çođunluđa sahip olmaları, Menşeviklerin ve Sosyalist Devrimcilerin Sovyet devletini, barýþ kararnamesini, toprak kararnamesini tanımlary koþuluyla bu iki partiyle görüþmeler yapılmasına karşy çykmadı. Bu görüþmelerden hiçbir þey çykmayacađýndan emindi ve bir koalisyon hükümeti kurmanýn uygun bir seçenek olduđu yolunda yanýlgýlara sahip olanlar için bunun iyi bir ders olacađýný düþünüyordu.

Bolşevik Merkez Komitesi'nin Lenin ve Troçki'nin bulunmadýđy bir toplantýsýnda, 'hükümetin üzerine dayandýđy temelini geniþletilmesi gerektiđi ve hükümetin kompozisyonunda kimi deđiþikliklerin yapılmasýnýn mümkün olduđu' fikri benimsendi.

Vikzhel'in -Lenin ve Troçki'nin hükümetten uzaklaþtırýlmasý talebi de dahil olmak üzere öne sürdüđu ulti-matomun kabul edilip edilmemesi sorunu oylamaya sunuldu. Dört kiþi ulti-matomun kabul edilmesi yolunda oy kullandı; bunlar Kamenev, Milyutin, Rikov ve Sokolnikov idi. Yedi kiþi ise aleyhte oy kullandı: Ýyoffe, Dzerzinski, Vinter, A. Kollontay, Ia. Sverdlov, A. Bubnov ve M. Uritski.(1) Bundan sonra, komite, Vikzhel tarafından toplanan bir konferansa katýlmak üzere bir delegasyon seçti; dikkat çekici olan, bu üç kipilik delegasyonun üç üyesinin de sađ Bolşevik üyeler olmasýydý. Kamenev, Sokolnikov ve Riyazanov.

1 (14) Kasým günü, müzakerelere katýlan Bolşevik temsilci, Merkez Komitesi'nin, Petrograd Komitesi'nin ve askeri örgüt temsilcileri ile sendikalardan temsilcilerin katýldýklary bir konferansta görüþmelerin devam ettiđini bildirdi. Kamenev, Menşeviklerin, Sosyalist Devrimcilerin ve Vikzhel'in Sovyetler Merkez Yürütme Komitesi (TsIK)'nin (Petrograd ve Moskova belediye meclislerindeki [dumalardaki]) burjuva temsilcilerden oluþan güçlü bir grubun katýlýmý ile geniþletilmesi talebinde bulunduklaryný bildirdi. Bu, yeni rejimin Sovyet karakterini tartışýlýr hale getiren bir talepti. Diđer koþul, yukarıda belirtildiđi gibi, Lenin ve Troçki'nin hükümet üyeliđinden dýþlanmasý idi.

Merkez Komitesi açıkça ikiye bölünmüþtü. Troçki þunlary söyledi:

"Bu raporda açık olan bir þey var, bu da, ayaklanmada yer almamýþ partilerin iktidary kendilerini iktidardan düþüren halkýn elinden çalmayý istedikleridir. Eđer çođunluk bizde olmayacaksa, bu durumda ayaklanmayý gerçeğe dönüþtürmüþ olmamýzın bir anlamý

kalmaz; eğer diğerleri çoğunluk olmamızı istemiyorlarsa, bu onların bizim programımızı istemedikleri anlamına gelir. [Hükümetin -ç.n.] yüzde 75'i bizim olmalı. Lenin'in başkanlığından vazgeçemeyeceğimiz gibi onlara itiraz hakkı tanıyamayacağımız da çok açık; bu tamamen kabul edilmez bir tavizdir."

Dzerzhinsky bunu ileri sürdü: "[Müzakerelere Bolşevikleri temsilen katılan -ç.n.] Delegeler MK yönergelerine bakmamışlar. MK kesinlikle kurulacak hükümetin TsIK'ya karşı sorumlu olmasına karar verdi... Yine, Lenin ve Troçki'e karşı çıkılmasına izin vermeyeceğimizi açıkça ifade ettik. Bunlardan hiçbiri yapılmış değil. Delegasyona güven duyulmadığını bildirmek istiyor, bunların geri çağrılarak yerlerine yenilerinin seçilmesini öneriyorum." Uritski de sert bir çıkış yaptı ve bu değerlendirmede bulundu: "MK tüm iktidarın Sovyetlere verilmesi perspektifini kararlılıkla savundu ve bu, hükümete eklemelerin yapılması gibi bir sorunun gündemde olamayacağı anlamına geliyordu."

Uritski Dumalardan temsilci alınmasına karşı çıktı ve TsIK'da Bolşeviklerin çoğunluk olmalarının zorunlu olduğunu söyledi:

"Bunun kesin olarak sağlanması gerekir. Aynı şey bakanlıklar için de geçerlidir; burada da kesin bir çoğunluğa sahip olmalıyız... Lenin ya da Troçki'den vazgeçemeyeceğimiz çok açık, çünkü, bu, bir yerde kendi programımızdan vazgeçmemiz anlamına geliyor; diğerleri üzerinde ısrar etmemize de gerek yok."

Lenin bunları söyledi:

"Tereddütlere bir son vermenin zamanı geldi. Vikzhel'in Kaledin'lerin, Kornilov'ların safında olduğu çok açık. Tereddüte izin verilemez. İşçilerin, köylülerin ve ordunun çoğunluğu bizim yanımızda. Burada bulunanlardan hiç biri tabanı oluşturan sıradan insanların bize karşı olduğunu kanıtlayamadı; sorun, Kaledin'in ajanlarıyla taban arasında bir tercihte bulunma sorunudur. Kitlelere güvenmeliyiz ve köylere ajitatörler yollamalıyız."

Ne var ki, Merkez Komitesi'nin sağ kanadını oluşturanlar bir koalisyon hükümeti kurulması fikrinde ısrar ediyorlardı. Rikov bunları söyledi: "... Aramızda bir kopukluk var... Payet görüşmelerden çekilirsek bizi destekleyen grupları da kaybedeceğiz ve iktidarı elde tutacak durumda olmayacağız. Kamenev müzakereleri tamamen doğru bir hatta yönlendirdi."

Milyutin bu sorunu öne çıkardı: "İktidarın yalnızca bizim elimizde olmasında ısrar edecek miyiz, etmeyecek miyiz?... Eğer yapıyoruz heyecan bizim gerçekleri görmemize engel olmazsa..., uzun bir iç savaş sürebilecek durumda olmayacağımızı açıkça göreceğiz." Riyazanov bunları ifade etti:

"Bu müzakerelere, istemeden içine girdiğimiz konumdan kurtulmada bir çıkış yolu olabileceği düşüncesiyle katıldım. Petersburg'ta bile iktidar bizim değil, Sovyetin elinde bulunuyor ve bu durumu kabullenmek zorundayız. Eğer bu sürecin önünü tıkarsak, kendimizi tamamen ve umutsuz bir biçimde yalnızlaşmış halde bulacağız. Hükümetin başına geçmekle ve belli isimler üstünde ısrar etmekle bir hata yaptık; bu yanlışlığa düşmemiş olsaydık bürokrasinin orta kesimleri bugün bizi destekler durumda olurdu... Eğer bugün bir anlaşmaya varmayı reddedersek, yanımızda ne Sol Sosyalist Devrimciler, ne de başkaları olacak... bir anlaşmaya varılması kaçınılmaz."

Ateşli tartışmalardan sonra, müzakerelere devam etme ya da görüşmelerden çekilme sorunu oya sunuldu. Sonuç bu şekildeydi: müzakerelerden çekilmekten yana olanlar 4, görüşmelerin sürdürülmesinden yana olanlar 10. Uzlaşmaya yanaşmayan Lenin, Troçki ve Sverdlov azınlıkta kaldı(2) ve Bolşevik delegeler bir koalisyon hükümeti kurulmasına yönelik çabalarını sürdürdüler.

Genişletilmiş Merkez Komitesi'ndeki bu tartışmanın yapıldığı gün, aynı konu partinin Petersburg Komitesi'nde de görüldü. Lenin, burada da geri adım atmadı:

"Pimdi, iktidarda olduğumuz bir anda, bir bölünmeyle yüz yüze bulunuyoruz. Zinoviev ile Kamenev [ülkenin bütününde] iktidarı ele geçirmeyeceğimizi söylüyorlar.

Bunu sakın sakın dinleyecek durumda değilim. Bunu bir ihanet olarak görüyorum... Zinovyev, bizim Sovyet iktidarý olmadığımızý söyledi. Ne yaparsınız ki bizler yalnızca Bolşevikleriz ve Sosyalist Devrimcilerle Menşeviklerin ayrılmasıyla tek başına kalmış durumdayız, gibisinden şeyler söylüyor. İyi ama bunun sorumlusu biz değiliz ki. Biz Sovyetler Kongresi tarafından seçildik...

"Uzlaşma meselesine gelince; bunu ciddiye bile alamam, Troçki birleşmenin imkansız olduğunu uzun zaman önce söyledi. Troçki nasıl bir durumla karşı karşıya olduğumuzu görüyor ve o günden bu yana kendisinden daha iyi bir Bolşevik görülmedi.

"Onlar [Zinovyev, Kamenev ve yandaşları] iktidarý tek başımıza elde tutamayacakmışý, vs. söylüyorlar. Ama biz yalnız değiliz ki. Bütün Avrupa arkamızda. Başlangıç adımızıný biz atmalıyız."

Lenin, günün sloganının 'Uzlaşma değil, bütüncül bir Bolşevik hükümet' olduğunu söyledi. Tehditte bulunmakta tereddüt göstermedi ve ciddi ciddi gerekirse 'bahriyelilerin yardımını çadırmak'tan söz etti: "Eđer çoğunluk sizden yanaysa Merkez Yürütme Komitesi'nde iktidarý elinize alın ve bildiğiniz yolda yürüyün. Ama bu durumda bizim de bahriyelilere gideceğimizi bilin."

Lenin'in görüşlerine karşı çıkan Lunaçarski, bir koalisyon hükümetinin kaçınılmaz olduğunu söyledi. Teknik personelin giriştiği sabotajları Bolşeviklerin bir koalisyona katılması gerektiğine iþaret eden bir kanıt olarak yorumladı: "Yalnızca kendi güçlerimizle iþin üstesinden gelemeyiz. Yakında açlık başgösterecek."

Nogin de benzer fikirleri öne sürdü: "Sosyalist Devrimciler devrimden sonra Sovyetlerden çekildiler; Menşevikler de aynı şekilde davrandılar. Bu, Sovyetlerin dağılacak anlamına gelir. Ülkenin tam bir kaos içinde bulunduğu bir zamanda böyle bir gidipat partimizin kısa bir süre içinde batmasına yol açacaktır."

Troçki, Lenin'in koalisyona, Menşeviklerle ve Sosyalist Devrimcilerle bir koalisyon hükümeti oluþturulmasına karşı çıkan düşüncelerine güçlü bir destek verdi:

"Ayaklanma konusunda partimiz içinde, geniş parti çevrelerinin yanı sıra Merkez Komitesi içinde derin görüş ayrılıkları vardı. O günlerde ayaklanmanın hiçbir şey getirmeyeceği öne sürülürken bugünküyle aynı şeyler söyleniyor, aynı ifadeler kullanılıyordu. Bugün, ayaklanma zaferle sonuçlandıktan sonra, aynı argümanlar bu kez bir koalisyon hükümeti için yineleniyor. Ortada teknik bir aygıt olmayacak, dikkat edin. Proleter yayı korkutabilmek, onun kendi zaferinden yararlanmasını önleyebilmek için her şeyi abartıyorsunuz..."

"Burjuvazi, kendi sınıf çıkarlarını korumak için bize karşı birleşmiş durumda. Vikzhel'le uzlaşma yoluna gidersek bu bize ne kazandıracak?... Biz silahlı bir þiddetle, ancak bizim tarafımızdan gelecek bir þiddetle üstesinden gelinebilecek bir þiddetle yüz yüze bulunuyoruz..."

"Çernov'ların bizim çalışmamıza katacakları şey olsa olsa bocalama olur. Ne var ki, düşmanlarımızla karşı verdiğimiz mücadele sırasında bocalamak bizim kitleler üzerinde sahip olduğumuz otoritemizi yıkacaktır. Çernov'la uzlaşmak ne anlama gelir?... Bu, Çernov ile birleşmek demektir ve ihanet anlamına gelir." (3)

Sađ Bolşevik liderler, Lenin'le olan farklılıklarını dýþ dünyaya da teþhir ettiler. Sovyetler Merkez Yürütme Komitesi'nde, bu organın başkanlığıny yürüten Kamenev, Halk Komiserleri Konseyi'nin topluca istifa ederek yerini bir koalisyon hükümetine bırakmasını önerdi. Partinin Merkez Komitesi üyesi ve ayrıca Sanayi ve Ticaret Halk Komiseri olan Nogin Kamenev'i destekledi. Yine partinin Merkez Komitesi üyesi ve Yıçpleri Halk Komiseri olan Rikov, Merkez Komitesi üyesi ve Ziraat Halk Komiseri Milyutin, Yiyecek Halk Komiseri Teodoroviç ve Zinovyev de Kamenev'i destekleyenler arasındaydı. Bolşevik uzlaşmacılar, VTsIK'nın Bolşevik olmayan üyeleriyle birlikte, kendi partilerinin kararlarına karşı oy kullandılar. Bu hem hü-

kümet, hem de parti içinde ciddi bir krize yol açtı. Partinin yönetim organlarındaki parti üyelerinin partinin talimatlarına uymaları gerektiği kuralı açıkça çiğnendi.

Gelişmeler karşısında öfkeye kapılan Lenin, sonraki gün, 2 (15) Kasım'da, Merkez Komitesi'ne bir koalisyon hükümeti fikrini açıkça reddeden bir karar tasarıysı sundu. Ancak uzun ve ateşli tartışmalardan sonra önerisinin çözümlüğü desteğini alması sağlayabildi. Sunduğu öneri birkaç kez oylamaya sunuldu. İlk oylamada Lenin'in karar önerisi lehine 6 oy çıktı, aleyhte oy sayıysı da 6 idi. İkinci oylamada 7 lehte, 7 aleyhte oy vardı. Üçüncü ve son oylamada, Lenin bir oy farkla çözümlüğü kazandı: 8 lehte, 7 aleyhte oy. (4)

Sonraki gün, Merkez Komitesi'nin çözümlüğü sağlayarak Sağ Bolşeviklere karşı bir ültimatı yayımlanması sağladı: "Bu soruya yazılı, net bir karşılık verilmesini istiyoruz: Azınlık parti disiplinine itaat etmeyi kabul ediyor mu?... Eğer bu soruya olumsuz ya da belirsiz bir karşılık verilirse, bizler de sorunu doğrudan Moskova Komitesi'ne, TsIK içindeki Bolşevik gruba, Petrograd Şehir Konferansı'na ve özel bir parti kongresine götüreceğiz."

Eğer muhalefet çözümlüğü kararına tabi olmayı kabul etmeye hazır olmasaydı, bunların partiden ayrılması önüne geçilmeyecekti: "Kuşkusuz bir bölünme hiç istenmeyen bir durumdur. Ancak, dürüst ve açık bir bölünme, içten içe yapılan sabotajdan, kendi kararlarımızın önünün tıkanmasından, örgütsüzlük ve bezginlikten görelilik olarak daha iyidir."

Pişmanlık içindeki muhalefet geri adım attı ve Merkez Komitesi'nden istifa etme kararı aldıkları duyurdu. 4 (17) Kasım günü, Kamenev, Rikov, Zinovyev ve Nogin bu bildiri sundular:

"Daha fazla kan dökülmesinden, açlığın boy göstermesinden, Kaledin'in adamlarının devrimi yıkıma uğratmasından sakınılabilmesi için [tüm Sosyalist partilerin katıldığı] bir koalisyon hükümetinin kurulmasının zorunlu olduğunu düşünuyoruz... MK'nın, demokrasinin farklı kesimleri arasındaki kanlı çatışmaya hızla son vermiş olan proletaryanın ve askerlerin ezici çözümlüğü iradesine karşı gelen ölümcül kararının sorumluluğunu üzerimize alamayız.

"Bu yüzden MK üyesi sıfatından feragat ediyoruz; böylece, kendi düşüncelerimizi işçi ve asker yığınlarına açıkça anlatma ve onlara bizim görüşlerimize destek olma çabısında bulunma hakkına sahip olabiliriz." (5)

Aynı gün, dört Halk Komiseri -Nogin, Rikov, Milyutin ve Teodoroviç- hükümetten istifa etti; Çalgıma Halk Komiseri olan Pliyapnikov onlarla siyasi dayanışma içinde olduğunu bildirmekle birlikte görevinden istifa etmedi.

Ne var ki, Lenin ve arkadaşlarının bocalamaya düşmeden yollarında kararlılıkla yürüyecekleri açıkça görüldüğü zaman muhalefet çöktü. 7 (20) Kasım'da, Zinovyev yelkenleri suya indirdi ve parti Merkez Komitesi'ne geri alınması talebinde bulundu. In words foreshadowing his future more tragic surrenders, Zinovyev arkadaşlarına şu çabıda bulundu:

"Partiye sadık kalıyoruz; bu kritik tarihsel anda bir yöne doğru adım atmak yerine milyonlarca işçi ve askerle birlikte yanlışlar yapmayı ve onlarla birlikte ölmeyi tercih ediyoruz." (6)

Bundan üç hafta sonra, 30 Kasım (12 Aralık) günü, Rikov, Kamenev, Milyutin ve Nogin buna benzer bildirimler yayınladılar. Böylece, tarihin böylesine kritik bir anında parti içinde son derece tehlikeli bir bölünmeden sakınılmış oldu.

Sınıf mücadelesinin mantığı, sağ kanat Bolşeviklerin uzlaşmacı tavrının durduramayacağı kadar güçlüydü. Onlara karşı çıkan yalnızca Lenin olmadı; Menşevik ve Sosyalist Devrimci liderler, yenilerden ziyade yenilenlerin durumunu gözeten taleplerde bulunarak Sağ Bolşeviklerin üzerine bastıkları zeminin altını oydu ve onların ayaklarını yerden kestiler. 29 Ekim (11 Kasım) günü

"Sosyalist Devrimciler ve Menşevikler bu taleplerde bulunarak kendi konularını sağlamlaştırmak istediler: (1) Kırsal ya da İşçi Muhafızlar'ın silahsızlandırılması; (2) askeri garnizonun şehir meclisinin emri altına girmesi; (3) Kerenski'nin askerlerine

behre girişleri sırasında tek bir kurşun bile şykılmayacağy, haklarında soruşturma ağılmayacağy ve tutuklanmayacakları güvencesi verilerek tek yanlı bir ateşkesin ilan edilmesi. Bundan sonra sosyalist bir hükümet kurulacak, ancak Bolşevikler bu hükümete alınmayacaklardy." (7)

Vikzhel'in 1 (14) Kasım tarihli konferansında

"Menşevikler Bolşeviklerle ancak silahla konuşulabileceğini söylediler... Sosyalist Devrimcilerin Merkez Komitesi Bolşeviklerle bir anlaşmaya varılmasına karşıydı." (8)

Müzakerelerin olumlu sonuçlarından birisi, Menşeviklerin ve Sağ Sosyalist Devrimcilerin tavırlarından hoşnutsuzluk duyan Sol Sosyalist Devrimcilerin Lenin'in partisinin hükümetine katılma kararı almalarıydı.